

การมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรประถมศึกษา
ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น

นายอุตสาหกรรม นาสกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-576-605-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015423

i 18321239

ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS' PARTICIPATION IN ADAPTING
THE ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM TO LOCAL
ENVIRONMENT IN CHANGWAT KHON KAEN

MR. UTSA PASAKUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University
1988
ISBN 974-576-605-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปรับหลักสูตร
ประถมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ในจังหวัดขอนแก่น

โดย

นายอดสาห์ พาสกุล

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชรไวย)

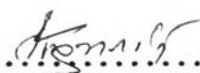
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เนรยอด)

.....กรรมการ

(อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สังัด อุทรานันท์)

อุตสาหกรรมศาสตร์ : การมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรประถมศึกษา
 ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น (ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS'
 PARTICIPATION IN ADAPTING THE ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM TO LOCAL
 ENVIRONMENT IN CHANGWAT KHONKAEN) อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล,
 146 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับการปรับหลักสูตร
 ประถมศึกษา และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด
 ขอนแก่น ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีบทบาทน้อยมากในการมีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรให้
 เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เกิดเพราะสาเหตุที่ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์มีการกิจอย่างอื่นมากเกินไปจน
 ไม่มีเวลาที่จะเอาใจใส่ในการปรับหลักสูตรอย่างจริงจัง เมื่อจำแนกตามรายกลุ่มประสบการณ์ในการปรับ
 หลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น พบว่า กลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) เนื้อหาสาระนำมาปรับหลักสูตรได้
 ในระดับน้อยมาก กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เนื้อหาส่วนใหญ่นำมาปรับใช้ได้ในระดับน้อยมาก
 มีบางเรื่องที่ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ได้ดีมาก คือเรื่อง การทำความสะอาดร่างกาย กลุ่มการ
 งานและพื้นฐานอาชีพเนื้อหาบางส่วนปรับใช้ได้ดี แต่กลุ่มประสบการณ์พิเศษด้านอาชีพในท้องถิ่น เนื้อหา-
 สาระส่วนใหญ่ปรับใช้ได้ในระดับดีมาก

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของครูในการปรับหลักสูตรประถมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
 พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับหลักสูตรที่ดีพอ เอกสารประกอบหลักสูตร
 มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของครู ทาดแหล่งบริการทางวิชาการที่รวบรวมเอกสารประกอบหลักสูตร

ภาควิชา บริหารการศึกษา
 สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
 ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต [Signature]
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [Signature]

UTSA PASAKUL : ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS' PARTICIPATION IN ADAPTING THE ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM TO LOCAL ENVIRONMENT IN CHANGWAT KHONKAEN. THESIS ADVISOR : SWAT CHONGKOL, 146 pp.

The purposes of this research were to study the participation of the elementary school teachers concerning the adaptation of the elementary school curriculum to local environment in Changwat Khon Kaen. Three hundred and fifty-two copies of questionnaire were sent to the teachers who were selected as the sample subjects. Twelve educational supervisors were interviewed. The statistical analysis used was a percentage.

Findings

The teachers who were responsible for teaching had very little participation role in adapting the elementary school curriculum to local environment. This was due to the fact that both teachers and supervisors as well had much routine work to do. But when all subjects were formed into a group in order to be in agreement with local environment, it was found that the skill subjects (Thai) had a little content in adapting to local environment. The life experience also had a little content in adapting to local environment. There were some contents that were at "good" level in adapting to local environment, they were body cleaning. The work experiences and the extra learning experiences (basic vocational skill) were fallen at "very good" level.

Concerning problems and obstacles of the teachers in adapting the school curriculum to local environment were teachers not having enough understanding of the curriculum, not having enough curriculum documents, lack of academic services.

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาลูกสูตร
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านอาจารย์สวัสดิ์ จงกล
ที่ให้คำปรึกษา ที่แนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่เสมอมา ผู้วิจัยขอขอบ
พระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เพลยอด รองศาสตราจารย์
ดร.สังัด อุกทรานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ อาจารย์ ดร.นิพนธ์
ไทรพานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ที่ให้กำลังใจสนับสนุนให้ผู้วิจัยมีกำลังใจ
การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ดร.กมล ภูประเสริฐ
อาจารย์ สมพงษ์ หละสุรีย์ อาจารย์ บุญเลิศ แนวจำปา และอาจารย์ วิไลวรรณ ศรีศรีทะนะมา
ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและแนะนำช่วยเหลือในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยให้
สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น หัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอทุกท่าน เพื่อนศึกษานิเทศก์อำเภอ ทุกอำเภอในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ขอนแก่นที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณท่านศึกษานิเทศก์จังหวัดขอนแก่นทุกท่านที่ให้ความ
อนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณสมศักดิ์ ผดุงจิตร และคุณบุญฤทธิ์ เพ็ชรวิศิษฐ์ พี่ เพื่อน และน้อง ๆ
ที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังใจอันสำคัญที่มีส่วนผลักดัน
ให้ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จคือ คุณพ่อ คุณแม่ และคุณจรรยารัตน์ พาสกุล
ลูกจุมารัตน์-สุภัทรา ที่ส่งเสริมและคอยให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

กุตส่าห์ พาสกุล

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
รายการตารางประกอบ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความหมายของหลักสูตร.....	10
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	11
ความสำคัญ และความจำเป็นในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้อง	
กับสภาพท้องถิ่น.....	16
ระดับการพัฒนาหลักสูตร.....	18
ความเป็นมาของจังหวัดขอนแก่น.....	20
กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น.....	26
บทบาทหรือการมีส่วนร่วมของครูในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้อง	
กับสภาพท้องถิ่น.....	29

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....36
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....36
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....36
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....38
	การจัดทำและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย.....38
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....39
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....39
4	การวิเคราะห์ข้อมูล.....41
	ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน.....41
	ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับ สภาพของท้องถิ่น.....47
	ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของครูในการปรับหลักสูตร ประถมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น.....75
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....83
	สรุปผลการวิจัย.....83
	การอภิปรายผล.....88
	ข้อเสนอแนะ.....100
	บรรณานุกรม.....102
	ภาคผนวก.....106
	ภาคผนวก ก. ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ.....106
	ภาคผนวก ข. หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย.....107
	ภาคผนวก ค. แบบสอบถาม.....109
	ภาคผนวก ง. แบบศึกษาเอกสารเพื่อการวิจัย.....133
	ภาคผนวก จ. แบบสัมภาษณ์.....139
	ประวัติผู้วิจัย.....146

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	37
2. เพศ ของกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน.....	41
3. อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน.....	42
4. อายุราชการของกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน.....	42
5. วุฒិทางการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ เป็นครูผู้สอน.....	43
6. ขนาดของ โรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างทำการสอน.....	43
7. ระดับชั้นที่กลุ่มตัวอย่างทำการสอน.....	44
8. การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
9. วิธีการค้นคว้าหาความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (เฉพาะผู้ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร).....	45
10. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนเกี่ยวกับระยะเวลาที่เข้ารับการ อบรมการใช้หลักสูตรประถมศึกษาปี่พุทธศักราช 2521.....	46
11. ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหลังจากผ่านการอบรม การใช้หลักสูตรประถมศึกษาปี่พุทธศักราช 2521.....	46
12. ความต้องการของครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษาปี่พุทธศักราช 2521..	47
13. การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการปรับหลักสูตรและ เอกสารประกอบหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น.....	48
14. การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อปรับปรุงแก้ไข หลักสูตร.....	48
15. การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	49
16. การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร.....	49
17. การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมกับ สภาพท้องถิ่น.....	50
18. การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการพัฒนาเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อ การเรียนการสอน.....	52

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19.	การนำเนื้อหาสาระของกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตรมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยครูผู้สอน.....53
20.	การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรสื่อการเรียนการสอน และการวัดผล/ประเมินผลของครูผู้สอนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นจำแนกตามกลุ่มประสบการณ์.....61
21.	เอกสารประกอบหลักสูตรที่ควรปรับปรุงมากที่สุดเพื่อช่วยให้การปรับหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น.....65
22.	แหล่งที่มาของความรู้หรือประสบการณ์ของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน.....65
23.	การพัฒนา กำหนดการสอน (แผนการสอนย่อย) ของครูผู้สอน.....66
24.	บุคลากร/หน่วยงานที่ควรเป็นผู้จัดเตรียม กำหนดการสอน ในที่คณะของครูผู้สอน.....66
25.	บุคลากร/หน่วยงานที่ควรเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำตารางสอนในที่คณะของครูผู้สอน.....67
26.	ลักษณะ ส่วนประกอบ คาบเวลา และเนื้อหาที่ปรากฏในตารางสอน.....67
27.	การจัดทำสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอน.....68
28.	การมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอน.....68
29.	ที่มาของงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอน.....69
30.	การนิเทศในการผลิตสื่อการเรียนการสอน.....69
31.	การจัดสร้างเครื่องมือวัดผลปลายภาคเรียน.....70
32.	การจัดสร้างเครื่องมือวัดการผ่านจุดประสงค์ในหลักสูตร (ป.02).....71
33.	การมีส่วนร่วมในการวัดผลปลายใช้ปี. 6 ของครูผู้สอน.....71
34.	ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น.....75
35.	ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน.....78
36.	สภาพท้องถิ่นที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปรับหลักสูตร.....79
37.	สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานการใช้หลักสูตร.....79